

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційної роботи Ельгувірі Хатіма
на тему: «Система управління якістю як фактор міжнародної
конкурентоспроможності компанії»
що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

Дисертаційна робота Ельгувірі Хатіма на тему: «Система управління якістю як фактор міжнародної конкурентоспроможності компанії» була розглянута на фаховому семінарі, який був проведений під час засідання кафедри управлінських технологій 06.02.2023 р. (протокол № 6). Відповідно до пункту 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 результати обговорення та проведення презентації результатів дисертації Ельгувірі Хатімом на вищезазначеному семінарі відображаються у цьому висновку.

1. Актуальність теми дослідження. В умовах лібералізації та посилення конкуренції на міжнародних ринках, більшість вітчизняних товаровиробників прагнуть підтримувати належний рівень конкурентоспроможності шляхом створення клієнтоорієнтованої системи управління якістю, яка ґрунтується на принципах міжнародної стандартизації та сертифікації, а також прикладах досконалої ділової практики.

Основою конкурентоспроможності фармацевтичних підприємств в Україні в умовах глобалізації економіки все більше виступає якість продукції, тому визначена автором стратегія управління якістю продукції цих підприємств дозволить забезпечити ефективний їх розвиток та належний рівень конкурентоспроможності.

Основним способом забезпечення високого рівня якості готового продукту є впровадження ефективної системи управління якістю на вітчизняних фармацевтичних підприємствах, що гарантуватиме необхідний рівень якості та безпечності продукції та створить можливості для входження цих підприємств до регіональних та міжнародних каналів та ланцюгів поставок. Впроваджена на підприємстві дієва система управління якістю сприймається як його здатність стабільно функціонувати на конкурентному цільовому ринку та реалізовувати свою продукцію, якість якої є гарантованою. В сучасних умовах товаровиробники фармацевтичної продукції самостійно вибирають модель системи управління якістю, виходячи з чітко визначеної мети формування системи, оцінки слабких місць та існуючих проблем, процесів виробництва та розподілу, наявних компетенцій, ресурсів та інших своїх можливостей. У зв'язку з цим кожне фармацевтичне підприємство буде мати свою унікальну систему, побудовану у відповідності з вимогами міжнародних стандартів. Невідкладність та важливість теми дисертаційного дослідження полягає у розробці теоретико-методичних аспектів та науково обґрунтованих практичних рекомендації щодо розробки ефективної та результативної системи управління якістю підприємства яка забезпечує належний рівень конкурентоспроможності компанії на міжнародних цільових ринках фармацевтичної продукції.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано у відповідності з планом науково-дослідних робіт ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», а саме: «Науково-методичні засади реалізації сучасних концепцій та технологій управління підприємствами, установами та організаціями в умовах економічного відновлення і глобалізованого розвитку» (номер державної реєстрації: 0122U201378), де автором здійснено теоретичне обґрунтування засад системи управління якістю в компанії і прикладних рекомендацій напрямків вдосконалення управління якістю на основі запропонованої методики оцінки

впливу системи управління якості продукції на міжнародну конкурентоспроможність компанії.

3. Формулювання наукової задачі, нове вирішення якої одержано в дисертації. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування науково-методичних підходів до формування і розвитку системи управління якістю фармацевтичної компанії та розробка науково-прикладних напрямків щодо її вдосконалення для забезпечення належного рівня міжнародної конкурентоспроможності.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційній роботі вирішуються такі наукові задачі:

- дослідити економічну природу і розкрити еволюцію теоретичних та емпірико-прикладних підходів якості продукції;
- розкрити процес управління якістю продукції з метою забезпечення міжнародної конкурентоспроможності компанії;
- виявити вплив системи управління якістю на міжнародну конкурентоспроможність компанії;
- надати оцінку імплементації міжнародних стандартів якості в українській фармацевтиці;
- ідентифікувати та проаналізувати фактори впливу параметрів якості на конкурентоспроможність української фармацевтики;
- обґрунтувати процес впровадження системи управління якістю на фармацевтичному підприємстві;
- розробити та запропонувати методику оцінки впливу системи управління якістю продукції на міжнародну конкурентоспроможність;
- визначити оцінку впливу системи управління якістю продукції на міжнародну конкурентоспроможність на прикладі фармацевтичної компанії;
- систематизувати та сформулювати напрями вдосконалення системи управління якістю продукції з врахуванням задачі підвищення міжнародної конкурентоспроможності компанії.

Об'єктом дослідження є система управління якістю компанії, яка функціонує на міжнародних ринках. **Предметом дослідження** є теоретико-методологічні та науково-прикладні аспекти формування та розвитку системи управління якістю фармацевтичних компаній, які ведуть діяльність на міжнародних ринках.

Формування наукової задачі здобувачем здійснено системно та логічно обґрунтовано на підставі аналізу проблеми недостатнього забезпечення планового рівня конкурентоспроможності існуючою системою управління якістю підприємства при його функціонуванні в міжнародному ринковому середовищі. Вірно та логічно виділено складові наукові завдання. Чітко та термінологічно правильно формалізовано їх послідовність.

4. Наукова новизна отриманих результатів.

У дисертації вперше одержані такі нові наукові результати: запропоновано модель та алгоритм методики впливу системи управління якістю на міжнародну конкурентоспроможність компанії на основі результативності та ефективності, які дозволяють отримати додаткові ефекти за рахунок управління якістю на відміну від існуючих моделей витрат, необхідних для отримання даних економічних результатів; розроблено модель системи управління якістю фармацевтичного підприємства на основі впровадження додаткових принципів гнучкості, технологічності та іноваційності цієї системи, що матиме позитивний вплив на підвищення якості продукції, зниження витрат виробництва, зростання рентабельності інвестицій та питомої ваги експорту у структурі доходу компанії, завдяки чому підвищиться досконалість діяльності компанії, та забезпечуватиметься зростання рівня її конкурентоспроможності на глобальних економічних ринках.

Удосконалено: системні підходи до ідентифікації етапів розкриття проблематики якості продукції, які на відміну від традиційних підходів базуються на принципах еволюції теорії якості та компліментарності; комплексний інструментарій оцінювання впливу кількісних індикаторів на

експорт фармацевтичної продукції як важливого чинника покращення якості, який на відміну від класичних, традиційних підходів дозволяє виявити вплив найбільш значущих із них на систему управління якістю у фармацевтичних компаніях як фактору міжнародної конкурентоспроможності; науковий підхід до обґрунтування напрямків підвищення ефективності, прибутковості та конкурентоспроможності вітчизняних фармацевтичних підприємств на міжнародних ринках.

Отримали подальший розвиток: системна та логічно обґрунтована наукова аргументація автора щодо необхідності створення ефективною та функціонуючою інфраструктури якості, що впливає на рівень конкурентоспроможності продукції виробників тієї чи іншої країни на міжнародних ринках; система менеджменту якості міжнародних універсальних та галузевих стандартів для підприємств, що виходять на зарубіжні ринки товарів та послуг; гармонізована модель для системи управління якістю фармацевтичних компаній протягом життєвого циклу продукції; системний підхід до етапів процесу удосконалення системи управління якістю та структуризація інтегрованої системи управління якістю.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Усі результати науково обґрунтовані та базуються на загальнонаукових принципах проведення досліджень, фундаментальних положеннях системного підходу, використанню загальнонаукових методів: історико-логічного методу, методів спостереження, порівняння, абстрагування та узагальнення, порівняльного аналізу та специфічних методів: графічних методів, трендового методу та методів економіко-математичного моделювання (п.2.2.) для підтвердження гіпотези щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності фармацевтичних компаній та зростання обсягів експорту їх продукції за рахунок модифікації існуючої системи управління якістю.

6. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. У дисертаційній роботі теоретично узагальнено, а також подано нове вирішення наукового завдання щодо теоретичного обґрунтування науково-методичних підходів до формування і розвитку системи управління якістю фармацевтичної компанії та розробка науково-прикладних напрямків щодо її вдосконалення для забезпечення належного рівня міжнародної конкурентоспроможності. Результати роботи мають важливе значення для формування і розвитку системи управління якістю фармацевтичної компанії та розробки науково-прикладних напрямків щодо її вдосконалення для забезпечення належного рівня міжнародної конкурентоспроможності.

Впровадження результатів дослідження можуть становити як теоретичну, так і прикладну бази аналізу для формування, розробки та імплементації системи управління якістю продукції у фармацевтичній компанії. Практика управління їх діяльністю буде збагачена наступними отриманими практичними результатами дисертаційної роботи:

1. Розробленою моделлю системи управління якістю фармацевтичного підприємства на основі впровадження нових принципів гнучкості, технологічності та інноваційності в діяльність цієї системи.

2. Удосконаленим інструментарієм оцінювання впливу кількісних індикаторів на експорт фармацевтичної продукції як обсягового показника покращення якості.

3. Гармонізованою моделлю для системи управління якістю фармацевтичних компаній протягом життєвого циклу продукції.

7. Використання результатів роботи. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретико-методологічні та науково-прикладні положення, розробки, рекомендації та висновки, що були зроблені в дисертації можуть становити як теоретичну, так і прикладну бази аналізу для формування, розробки та імплементації системи управління якістю продукції у

фармацевтичній компанії. Практичне значення одержаних результатів підтверджується довідками:

Університету у м. Тріполі (Лівія), Шамс Аласала, де підтверджено використання матеріалів дослідження, а саме, методології оцінки якості продукції відносно конкурентоспроможності, пошуку стандартів управління якістю продукції на міжнародному рівні, механізму оцінки продукції у компаніях, практичної моделі системи управління якістю, засад міжнародної конкурентоспроможності продукції (довідка про впровадження від 07.02.2022);

Компанії «Альбаваба Альтіббія Медікал Сервіс Лімітед» м. Тріполі (Лівія), де засвідчується використання методології показників та виробничої діяльності на прикладі компанії за обсягами експорту, як загального показника з оцінкою впливу системи управління якістю продукції на ліки, що у свою чергу визначає безпосередньо конкурентоспроможність компанії (довідка про впровадження від 12.04.2022);

Акт впровадження результатів дисертаційної роботи в навчальний процес Університету «КРОК», яким підтверджено факт модернізації змісту обов'язкового освітнього компоненту «Управління ланцюгами поставок» для здобувачів освітньої програми «Управління логістичною діяльністю» магістерського рівня освіти спеціальності 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» шляхом включення додаткового змістовного модуля «Забезпечення конкурентоспроможності компаній в міжнародних ланцюгах поставок» (акт про впровадження від 05.09.2022);

8. Особиста участь автора в одержані наукових і практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК». Науковий керівник доктор економічних наук, професор, професор кафедри Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» Рокоча Віра Володимирівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Ельгувері Фатіма є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає діючим вимогам щодо її оформлення.

9. Перелік публікацій за темою дисертації та особистий внесок автора. За результатами дослідження опубліковано 8 наукових праць, серед яких: 5 наукових статей (з них 4 – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – у періодичному науковому виданні інших держав) та 3 – у збірниках матеріалів міжнародних конференцій. Загальний обсяг публікацій дорівнює 2,8 авторських аркуша.

Статті у наукових фахових виданнях України, що входять до наукометричних баз:

У наукових фахових виданнях, які зареєстровані у міжнародних наукометричних базах:

1. Ельгувері Х. Вимірювання та облік витрат на якість продукції як складова забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2019. №4 (56). С.74-82. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-56-74-82>

2. Ельгувері Х. Роль принципів управління якістю в господарській діяльності підприємства, *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2020. №1 (57), С. 112-124. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-57-112-124>

3. Ельгувері Х. Вплив якості продукції на міжнародну конкурентоспроможність вітчизняних компаній фармацевтичної галузі. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021 рік. № 4 (28) , С. 136-

4. Ельгувірі Х. Система управління якістю продукції та напрямки підвищення міжнародної конкурентоспроможності національних фармацевтичних компаній України. *Наукові інновації та передові технології*. 2022 рік, №7(9), С.148-158

У зарубіжному виданні:

5. Elguwiri, H. S. M. Product quality management a safactor in the international competitiveness of pharmaceutical enterprises of Ukraine. *Economics, Finance and Management Review*, 2021. №2, P. 98–108. <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2021-2-98>

В інших виданнях:

6. Elguwiri, H. Recommendations on the formation of quality management systems in pharmaceutical enterprises in order to ensure international competitiveness, 2021. *In International Conference on Academic Integrity in Public Administration and Educational Institutions*. Retrieved from <https://conf.scnchub.com/index.php/APAEI/APAEI-2021/paper/view/267>

7. Хатим Эльгувири, В.В. Рокочая. Управление качеством продукции как составная формирования конкурентоспособности предприятия. *Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції*. м. Київ, 15 листопада 2018 р. К.: Університет «КРОК», 2018. С. 481-484

8. Елгувірі Хатім. Качество продукции как фактор международной конкурентоспособности компаний. *Проблеми формування та реалізації конкурентної політики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Львів: Ліга-Прес, 2017. 21-22 вересня. Retrieved from <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnykkonkurentnapolityka2017.pdf>

Усі наукові положення, висновки і рекомендації одержані автором особисто. У публікаціях, підготовлених в співавторстві, здобувачем зазначено авторський внесок.

Результати дисертації опубліковано в повному обсязі.

практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та відповідає вимогам освітньо-наукової програми ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» зі спеціальності 073 Менеджмент.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Аналіз результатів обговорення та проведення презентації результатів дисертації Ельгувері Хатіма свідчить, що вони відповідають змісту освітньо-наукової програми «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент», містять наукову новизну в порівнянні з існуючими в науці менеджменту теоретико – методичними та науково-практичними рекомендаціями і є самостійно отриманими та оригінальними науково обґрунтованими авторськими положеннями які спрямовано на вирішення конкретних завдань сфери менеджменту якості та мають істотне значення для галузі менеджменту та адміністрування. Таким чином, дисертаційна робота Ельгувері Хатіма на тему: «Система управління якістю як фактор міжнародної конкурентоспроможності компанії» подана для публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні кафедри управлінських технологій може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій раді Університету «КРОК» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Головуючий на засіданні кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК», д.е.н., професор

Віктор ТЕРЕХОВ

« 07 » лютого 2023 р.

Підпис В. Терехова
Директор департаменту кадрів Вищого навчального закладу

«Університет економіки та права «Крок» в і.
Олександр Матвійчук
20 23 р.

